



# Sudarytas pirmasis lietuviškojo paveldo žemėlapis JAV ir Kanadoje

**Sukūrė interaktyvų lietuviškų vietų Amerikoje žemėlapi su daugiau nei 750 objektų**

Po penkerių metų ir daugiau nei 33 tūkst. nukeliautų kilometrų lietuviai Aistė ir Augustinas Žemaičiai pristatė interaktyvų žemėlapi „Tikslas – Amerika“. Į jį pateko daugiau nei 750 lietuvišką paveldą ir atmintį žyminčių objektų, išsibarsčiusių trisdešimtyje JAV valstijų ir Kanadoje. Į išpūdingą sąrašą pateko lietuvių kapinės, bažnyčios, klubai, žymių lietuvių kapai, lietuviškai pavadintos vietovės ir paminklai lietuviams.

„Šis internetinis žemėlapis yra skirtas ne tik po JAV ar Kanadą keliaujantiems turistams iš Lietuvos, bet ir diasporoje gyvenantiems lietuviams ar lietuvių kilmės amerikiečiams. Dažnai jiems tai yra pirmasis žingsnis, atkuriant susidomėjimą lietuviškomis šaknimis“, – sako žemėlapio autoriai Aistė ir Augustinas.

**Sąrašė - ir pasaulinį pripažinimą pelnę lietuviški objektai**

Į žemėlapi „Tikslas – Amerika“ pateko tiek gerai žinomi, tiek mažesni miestai JAV ir Kanadoje: Baltimorė, Bostonas, Čikaga, Detroitas, Džersis, Filadelfija, Hamiltonas, Deitonas, Monrealis, Niujorkas, Niagara Folsas, Pitsburgas, Torontas, Vašingtonas, Šenandoa ir kt.

„Dalis Lietuvos istorijos formavosi už valstybės ribų, ten, kur būrėsi mūsų išėivija. Tai buvo ne tik indėlis į mūsų šalies istoriją, bet ir į JAV. Kai kurie žemėlapyje pažymėti objektai yra gavę įvairias premijas, įtraukti į tų miestų paveldo sąrašus ar į knygas apie architektūrą. Ne vienas jų yra geriau žinomas ne lietuviams, o amerikiečiams“, – teigia projekto autorius A. Žemaitis.

Vienas iš tokių pavyzdžių – 1903 m. Čikagoje įkurtos šv. Kazimiero lietuvių kapinės, įtrauktos į knygą „199 Cemeteries to See Before You Die“ („199 kapinės, kurias privalai pamatyti prieš numirdamas“). Šiose kapinėse 1979 m. buvo pastatytas ir pirmasis pasaulyje paminklas Lietuvos laisvės šaukliui Romui Kalantai, kurio autorius – Ramojus Mozoliauskas. Pastarasis sukūrė ir ištisą antkapių su tautiškomis citatomis ir formomis stilių, vyraujančių Čikagos lietuvių kapinėse. O štai Kenebunko šv. Antano vienuolynas, lietuviškas parkas ir svečių namai, kuriuos aplankė žemėlapiu sudarytojai, įtraukti į „Lonely Planet“ kelionių vadovą.



Paminklas Romui Kalantai Čikagoje. Asmeninio archyvo nuotr.

„Visgi, didelės dalies lietuviško paveldo objektų nebuvo galima rasti lengvai prieinamuose internetiniuose šaltiniuose. Teko ne kartą eiti į bibliotekų archyvus, bendrauti su lietuvių bendruomenėmis JAV ir Kanadoje ir, galiausiai, vietas aplankyti fiziškai. Tai taip pat suteikė progą gyvai išklaudyti ir įamžinti lietuvių išėivių istorijas ir priminimus“, – sako Aistė ir Augustinas.

**Nuo pasaulinio garso kapinių iki paminklo LDK valdovui Centriniam parke**

Kad internetiniu žemėlapiu „Tikslas – Amerika“ būtų patogiu naudotis skirtingų interesų turintiems keliautojams, jis yra suskirstytas į kategorijas. Į „Top 30“ pateko svarbiausios, į bendro pobūdžio knygas ar architektūros tyrimus įtrauktos vietos, į „Top 300“ – daug lietuviybės simbolių turintys objektai, į trečią kategoriją buvo sudėti lietuviybę menantys pėdsakai Amerikos gatvėse ir pastatuose, o ketvirtąją – neišlikusias, bet Lietuvos ir lietuvių istorijai svarbias vietas.

Vienai iš projekto kūrėjų Aistei labiausiai įsiminė Niujorke aplankytas viešbutis, kuriame liftininku dirbo ir tuo metu knygą „Balta drobulė“ parašė pats Antanas Škėma. Palaidotas jis taip pat buvo Niujorke, tačiau rasti kapą žemėlapiu sudarytojams nebuvo paprasta. Pasirodo, Lietuvoje populiarius rašytojas šiuolaikinių JAV lietuvių tarpe yra mažiau žinomas.



Augustinas Žemaitis ir Algirdas Lukoševičius prie Antano Škėmos kapo Niujorke J(AV). Asmeninio archyvo nuotr.

„Bet, norint pamatyti lietuvišką atmintį turinčias vietas, nebūtina dėti tiek pastangų. Juk dažnas Niujorke apsilankantis lietuvis užsuka į Centrinį parką, tačiau ne visi žino, kad jame stovi LDK valdovui ir Lenkijos karaliui Jogailai skirtas paminklas. Negalėjimas išvykti į tolimesnę užsienį gyvenantiems Amerikoje padėjo

suprasti, kiek daug jie turi. Pandemija paskatino Amerikos lietuvius keliauti po savo šalį ir atrasti čia esantį lietuvišką paveldą”, – sako A. Žemaitienė.



Jogailos paminklas Niujorko Centriniam parke (JAV). Asmeninio archyvo nuotr.

Žemėlapyje „Tikslas - Amerika” galima rasti Vilniaus įkvėptą Aušros Vartų bažnyčią Monrealyje, kur už altoriaus stovi Trijų kryžių paminklo kopija, Pitsburgo universitetą, kuriame viena iš auditorijų dar 1940 m. paversta unikaliu Lietuvą atspindinčiu meno kūriniumi, Nacionalinės krepšinio asociacijos (NBA) Šlovės muziejų Springfilde, kuriame įamžintas krepšininkas Arvydas Sabonis, lietuviškų Kryžių kalnas Lemonte, kur per kiekvienas Vėlines JAV lietuviai uždega žvakutes Lietuvoje palaidotiems savo giminaičiams.



Lietuviška auditorija Pitsburgo universitete Pensilvanijoje (JAV).



Aušros Vartų bažnyčia Monrealyje

## **Prie žemėlapių papildymo galės prisidėti visi**

Nors žemėlapis po lietuviškos kilmės objektus JAV ir Kanadoje pasiekė finalinį etapą, jo kūrimas nesibaigė. Kaip sako projekto sumanytojai Aistė ir Augustinas, nuolat atsiranda vietų, kuriomis beveik 800 objektų siekiantis sąrašas yra papildomas. Jau baigiant žemėlapių rengimą paaiškėjo, kad Aliaskoje buvo atidarytas lietuvių muziejus, naujos vietos atsiranda ir kituose Kanados ar JAV miestuose.

„Entuziazmo pildyti šį žemėlapių mums niekada netruks. Priklausomai nuo to, koks bus susidomėjimas, ateityje gali atsirasti šiuos objektus įamžinanti knyga, galbūt keliautojams patogi mobilioji programėlė ar dokumentinis filmas. Kas svarbiausia, kad žemėlapis – tik dalis didesnio projekto „Gabalėliai Lietuvos“. Tai – lietuviško paveldo užsienyje enciklopedija internete. Ji jau dengia 40 šalių, ten – platesni visų objektų aprašymai bei istorijos. Taigi, nors oficialiai žemėlapis jau baigtas kurti, tai tikrai ne pabaiga“, – sako žemėlapių „Tikslas – Amerika“ bendraautorius A. Žemaitis.

*Žemėlapių galima rasti internetinėje svetainėje [www.tikslasamerika.lt](http://www.tikslasamerika.lt), o po visą pasaulį išsibarsčiusias lietuviškos kilmės vietas ir daugiau informacijos apie projektą „Gabalėliai Lietuvos“, kurio dalis yra šis žemėlapis, galima rasti puslapyje [www.gabaleliailietuvos.lt](http://www.gabaleliailietuvos.lt). Turintys informacijos apie žemėlapyje dar nepažymėtus objektus, gali siųsti laišką adresu [augustinas.zemaitis@gmail.com](mailto:augustinas.zemaitis@gmail.com)*